

Základní škola Moravany u Brna

**MINIMÁLNÍ
PREVENTIVNÍ
PROGRAM
pro školní rok 2023/2024**

**Vypracovala: PaedDr. Radka Slavíková
školní metodik prevence rizikového chování**

Základní škola Moravany	
Minimální preventivní program	
Č.j.: ZŠ 125/2023	Účinnost od: 4. 9. 2023

ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	ZÁKLADNÍ ŠKOLA Moravany u Brna
Zřizovatel	obec Moravany
Ředitel	Mgr. Markéta Jedličková
Telefon	+420 777 333 099
E-mail	jedlickova@zsmoravanyubrna.cz

Školní metodik prevence	PaedDr. Radka Slavíková
Telefon	+420 547 244 226
E-mail	slavikova@zsmoravanyubrna.cz
Konzultační hodiny	po telefonické či mailové domluvě kdykoliv

Výchovný poradce	Mgr. Hana Taušová	tausova@zsmoravanyubrna.cz
Školní psycholog	Bc. Anna Kubelková	kubelkova@zsmoravanyubrna.cz
Speciální pedagog	Mgr. Barbora Ferenczová	ferenczova@zsmoravanyubrna.cz

ZŠ	Počet tříd	Počet žáků
1. stupeň	5	125

Úvod

Sociálně patologické jevy se týkají stále mladších dětí, a proto je nutné zahájit prevenci co nejdříve, tedy již na 1. stupni ZŠ. S dětmi je nutné pracovat systematicky, poskytovat jim informace adekvátně jejich věku, naslouchat jejich problémům. Zároveň volit vhodné formy a metody práce.

MPP vychází z metodických pokynů MŠMT v souladu s § 29 odst.1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/ 2004 SB., vyhlášky č. 72/2005 SB. a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21 291/ 2010–28.

MPP je zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj. Jeho součástí jsou též specifické intervence, které pomáhají žákům při osvojení znalostí a způsobilostí, které snižují riziko výskytu, případně rozvoje konkrétních forem rizikového chování.

MPP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráce se zákonnými zástupci žáků.

Charakteristika školy

Jsme základní škola s právní subjektivitou. Pracujeme podle vlastního vzdělávacího programu. Jsme škola pouze s 1. stupněm. V současné době školu navštěvuje 125 žáků.

ŠMP tvoří spolu s výchovným poradcem a ředitelkou školy **školní preventivní tým**. Letos do něho přibyla i školní psycholožka a speciální pedagožka.

Vzhledem k menšímu rozsahu školy a nízkému počtu pedagogů na škole (5 třídních učitelů, 2 netřídní, 3 asistenti pedagoga a 3 vychovatelky) je velice úzká provázanost mezi učiteli a ŠMP, rizikové situace jsou většinou rychle odhaleny a bezprostředně řešeny.

Analýza současného stavu ve škole

V současné době spolupracujeme s PPP - Sládkova 45 Brno, Hybešova 15, Brno, Zachova 1, Brno a Hlinky 27, Brno. Ve třídách s problematickými vztahy mezi žáky dle potřeby zveme psycholožky z PPP Sládkova 45. Program bývá zaměřen na diagnostiku a prevenci výskytu sociálně patologických jevů. Pomocí sociometrického dotazníku jsou pak zmapovány vztahy mezi žáky a celkové klima třídy. O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Své problémy mohou svěřit „schránce důvěry“, která je přístupná všem žákům u vstupu do školy.

Vytyčení rizikového chování

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

1. Prevence drogových závislostí, včetně nikotinových sáček, alkoholismu a kouření
2. Prevence šikany, posilování a rozvoj mezilidských vztahů
3. Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu
5. Prevence sexuálního zneužívání a týrání – sexuální výchova
6. Prevence kriminality a delikvence
7. Právní odpovědnost
8. Prevence záškoláctví
9. Zdravý životní styl
10. Prevence vzniku poruch příjmu potravy
11. Ekologie
12. Prevence virtuálních drog – patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

Evaluace minimálního preventivního programu za rok 2022/23

Pokračovali jsme v programech na posílení dobrých vztahů v jednotlivých třídách a na zmapování situace v daných kolektivech. Na konci školního roku jsme ve třídách vyhodnotili, k jakým posunům v klimatu jednotlivých tříd došlo.

Prohlubovali jsme aktivity podporující příznivé klima celé školy a jednotlivých třídních kolektivů (patronát žáků 5. třídy nad žáky 1. třídy, program zimní i letní školy v přírodě zaměřený na spolupráci mezi dětmi celé školy, projektové dny, programy v rámci školní družiny). Jsme moc rádi, že se nám v červnu podařilo opět vyjet se všemi třídami na školu v přírodě, kde děti mohly zažít kolektiv svých vrstevníků i spolupráci mezi dětmi celé školy. Zdařilé byly i programy zaměřené na zdravý životní styl, první pomoc a etické otázky.

Cíle minimálního preventivního programu

Dlouhodobě usilujeme:

- rozvíjet přátelské vztahy a stavět se kriticky k rizikovým projevům chování
- rozvíjet zdravý životní styl
- posilovat odolnost vůči stresu
- rozvíjet schopnost činit rozhodnutí s vědomím různých alternativ a nést jejich následky
- řešit problémy a nalézat možná řešení
- vést k ochraně a tvorbě příjemného a zdravého životního prostředí
- vytvářet kritický postoj ke zneužívání návykových látek

V letošním školním roce bychom chtěli pokračovat v budování příznivého klimatu naší školy i klimatu jednotlivých tříd jako přirozené prevence rizikových projevů chování. Chtěli bychom i nadále především posilovat dobré vztahy mezi dětmi dané třídy, a tak přirozeně předcházet konfliktním situacím. Opět zařadíme programy zaměřené na posilování přátelských vztahů ve třídě i mezi žáky navzájem, v hodinách se pak zaměříme na zásady slušného chování. Budeme pokračovat ve snaze o vybudování dobrých vztahů mezi žáky různých ročníků jako prevenci šikany na škole (např. „patronát“ žáků pátého ročníku nad prvňáčky a spolupráce mezi oběma třídami, různé společné akce a výlety, projektové dny, koncem školního roku opět týdenní škola v přírodě s programem zaměřeným na prohlubování

kladných hodnot a kooperaci mezi žáky různých tříd i dané třídy, v lednu pak zimní škola v přírodě se sportovním zaměřením).

Vzhledem k stále větší závislosti dětí na sociálních sítích a počítačových hrách plánujeme zařazení programu k prevenci kyberšikany a rizik spojených s online prostorem.

Budeme pokračovat ve spolupráci s místní MŠ, aby se budoucím prvňáčkům usnadnil „start“ ve škole.

Cílem našeho programu je také, aby preventivní výchovně vzdělávací působení bylo neoddělitelnou součástí výuky a života školy.

Naše škola se věnuje i dětem s poruchami učení a chování a pomáhá jim k jejich kompenzaci, protože tuto skupinu chápeme jako velmi ohroženou. V tomto směru bude jistě nově přínosem přítomnost školní psychologů i hodiny pedagogické intervence se školní speciální pedagogkou.

Nabízíme i řadu zájmových kroužků, kde se mohou uplatnit všechny děti.

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci Minimálního preventivního programu na škole. Problémy spojené s rizikovým chováním se řeší ve vzájemné spolupráci a bezprodleně po výskytu takového chování. Rodiče jsou informováni o situaci ve škole na třídních schůzkách, webových stránkách školy a v rámci konzultačních hodin učitelů.

Budeme se opět snažit o zapojení rodičů do chodu školy (besedy, programy vedené, či zprostředkované rodiči) a společné akce školy a rodičů – besídky školní družiny, třídní vystoupení apod.

Spolupráce pedagogů

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na vztahy ve škole a řešení problematických situací. Škola jim poskytuje nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou. ŠMP se pravidelně účastní kurzů a seminářů s tematikou prevence sociálně patologických jevů a pravidelných setkání ŠMP.

Důležitá je i úzká součinnost mezi jednotlivými učiteli nebo učiteli a vychovateli, či asistenty pedagoga ať při řešení konkrétních případů rizikového chování žáků, či při přípravě a realizaci různých akcí pro děti. Pomocí bude i přítomnost školní psychologů na škole.

Metody práce

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z internetu)
- skupinová práce, projektové vyučování
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání

Primární prevence v rámci výuky předmětů

Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a platných učebních osnov.

Preventivní programy jako součást výuky:

Prvouka (1. - 3. ročník)

- zdravá výživa
- zdravý životní styl
- škodlivost návykových látek
- jak se chovat v situacích ohrožujících zdraví nebo život

Přírodověda (4. - 5. ročník)

- prevence návykových látek
- zdravá výživa
- zdravé životní prostředí
- zdravý životní styl

Na prvním stupni je v hodinách prvouky a přírodovědy především kladen důraz na nebezpečí kouření a používání alkoholických nápojů. Děti jsou informovány o možném zneužívání léků a orientačně o jiných drogách.

Tělesná výchova (1. -5. ročník)

- zdravotní cvičení
- význam pohybu pro zdraví člověka
- správné držení těla
- poskytnutí první pomoci
- chování při mimořádných situacích

Český jazyk (1. - 5. ročník)

- Témata mezilidských vztahů, zdravého životního stylu a chování v mimořádných situacích v hodinách literární výchovy, pozitivní vzory hrdinů z četby, úvahy o životě, hledání životních cílů, mezilidské vztahy

Anglický jazyk (3. - 5. ročník)

- zdravé x nezdravé jídlo
- zdravý životní styl
- záliby, význam pohybu

Výchovný plán třídního učitele (1. - 5. ročník)

- upevňování dobrých vztahů mezi žáky
- důraz na zásady slušného chování
- význam zdravého stravování, pitný režim
- pohybové chvílky, otužování, dechová cvičení
- bezpečné chování doma, venku, ve škole
- návykové látky
- prevence záškoláctví
- prevence úrazů a nemocí

Jednorázové a další aktivity

Akce žáků v průběhu školního roku:

- Slavnostní zahájení školního roku, vítání prvňáčků (pátáci – patroni prvňáčků)

- Vlastivědný (dvoudenní) výlet do Prahy - 5. ročník
- Výtvarné a literární soutěže – v rámci školy
- Výukové programy na Lipce, v SEV Hlídka,
- Přespolní běh
- Návštěva knihovny – všechny ročníky
- Spalovna, třídní odpad – SAKO
- Drakiáda – říjen (žáci 5. ročníku se starají o prvňáčky)
- Dýňový den, strašidelná cesta – říjen
- Dopravní výchova
- Výtvarná soutěž
- Slavnostní rozsvěcení vánočního stromu v Moravanech
- Divadlo Radost, divadlo Bolka Polívky – všechny ročníky
- Mikulášská nadílka + besídky v ŠD
- Vystoupení pro MŠ – Vánoce
- Vánoční dílny a besídky ve třídách
- Zimní škola v přírodě s výukou lyžování
- Den otevřených dveří
- Recitační a pěvecká soutěž
- Zápis dětí do 1. třídy
- Karneval ve ŠD – všechna oddělení
- Masopustní besídka + průvod – ŠD
- Výuka plavání – Aquapark Kohoutovice – 2.a 3. ročník
- Soutěž Matematický klokan, Matematická olympiáda, Logická olympiáda, Pythagoriáda, Mateso
- Velikonoční dílny
- Dopravní výchova a dopravní den pro MŠ a nižší ročníky ZŠ
- Den Země
- Besídky ke Dni matek – ŠD
- Turnaj ve vybíjené
- Škola v přírodě - celá škola
- Školní vlastivědné výlety – pro jednotlivé třídy

- Slavnostní zakončení školního roku – závěrečné vystoupení a pasování pátáků, hodnocení výsledků školního roku

Volnočasové aktivity

Prostřednictvím školy jsou dětem nabízeny zájmové kroužky: judo, angličtina, sborový zpěv, vědecké pokusy, deskové hry - šachy, architektura pro děti, kroužek šití, náboženství aj. V rámci družiny pak tvořeníčko a sportík.

Na škole probíhá také výuka hudebního oboru ZUŠ Židlochovice.

Řešení přestupků

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, situace je řešena s rodiči, žákem, třídním učitelem, ředitelkou školy a metodikem prevence.

Budou sledovány i další rizikové jevy chování - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus, užívání návykových látek včetně nikotinových sáčků apod. Při jejich zjištění budou navržena cílená výchovná opatření. O přestupcích jsou vedeny záznamy, které jsou uloženy u metodika prevence. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství či jiného závažného přestupku oznámení Policii ČR

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství:

- Pedagogicko – psychologická poradna: PPP Sládkova Brno – venkov, PhDr. Lenka Skácelová, Jitka Lolková, DiS
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými rizikovými projevy chování

Oblast zdravotnictví:

- dětský lékař
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence

Policie ČR, Městská policie:

- Služba kriminální policie – oddělení nezletilých

- využití lektorských služeb policistů v oblasti rizikových projevů chování

Oblast sociálních věcí:

- sociální odbor, kurátoři

Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toho chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě problému.